

פ ר ד ש ו ק ו ל מ ט י 18/7

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ג', ט"ז בשבט תשט"ו-10.1.55 בשעה 11.00.

השתתפו : מ. מונז - היו"ר
ב. מוזניה
ע. איכילוב
ד. בר-לב-הא"י
י. בדר
ז. ורת טייג
י. קליבוב
ח. רובין
י. שפירא
ד. שרי

בעדרו : ע. אסף
י. בר-יהודה
י. הררי
ש. הלל
ת. טובי
י. כטה
ש. לורנץ
ח. לבדאו
ע. מימון
מ. סנה
ס. קסיס
ב. שרון
א. תבורי

מוזמנים : ח. כהן - היועץ המשפטי
א. ידון - המשנה ליועץ המשפטי
מ. צילן - משרד הפנים
ה' סילברסטון - היועץ המשפטי למשרד הפנים
ה' גרץ - המחלקה לסטטיסטיקה.

סדר-היום: חוק הבחירות לכנסת.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר מ. מונז:

חוק הבחירות לכנסת.

סעיף 5.

אני רוצה לטאול כמה זמן אפשר לתת לאנשים
שלא התאזרחו אבל רשאים להתאזרח, כדי שיוכלו

י. שפירא:

להיכנס לרשימות.

זה תלוי מה יהיה מספרם. זה יכול להיות ענין של
שלושה ימים, ויתכן שאם יהיו 50 אלף מקרים כאלה,

ה' גרץ:

נצטרך יותר זמן.

י. ספיר:

אם כך, הצעתי היא: כל מי שזכאי להתאזרח בארץ, אם הוא מגיש בקשה להתאזרחות עד ה-15.3.55, ואם עד ה-1.4.55 לא נתקבל סידור לבקשתו להתאזרח, יוכנס לרשימת הנוספת של התיקונים ויראו אותו כמזרחי ישראלי.

אם הזמן אינו מספיק, אני מוכן לכתוב במקום ה-15 למרץ - ה-1 במרץ.

ח. כהן:

אני מציע תיקון שיבטיח כי אנשים לא יגיטו אתם בירות נישענו כי הגישו בקשה להתאזרח: לפי חוק האזרחות והתקנות שהותקנו לפיו.

ה' סילברסטון:

לפי ההצעה יצא שמי שקיבל תשובה חיובית ולא הספיק להצהיר עד ה-1.4.55, לא יקבל זכות הצבעה, ומי שקיבל סידור ב-2.4.55, אך ב-1.4.55 עדין לא קיבל תשובה, יוכל להצביע.

א. ירון:

אולי מוטב להגביל זאת למלה שבינתיים הספיקו להתאזרח. אם החוק יתקבל תוך שבוע, יהיה די זמן להתאזרח.

י. ספיר:

אני רוצה להבטיח שאדם המגיש בקשה להתאזרח ומקבל תשובה חיובית, יוכנס אוטומטית לרשימה הייתי יכול להשיב זאת על-ידי השלת החובה על סר הפנים לתת תשובה לכל מי שמגיש בקשה עד לתאריך מסויים. אבל זה שייך לחוק האזרחות ולא לכאן. ואם עד לתאריך סציינתי אדם הגיש תשובה, ובכל זאת לא קיבל תשובה, הצדק דורש לתת לו זכות הצבעה.

ב. אונגיה:

איך אפשר יהיה להוכיח את אי-קבלת התשובה עד ה-1 באפריל?

ח. כהן:

אני מציע בוסס אטר לפיו אפשר יהיה להכריח את סר הפנים, אפילו על-ידי בג"צ, להכריע בבקשה כזאת עד ה-1 באפריל: "המגיש בקשה להתאזרחות לפי חוק האזרחות, תשי"ב-1952, והתקנות שהותקנו על פיו, לאחר היכנס חוק זה לתקפו ועד ליום ה-1 במרץ 1955, יכריע סר הפנים בבקשתו לא יאוחר מיום ה-1 באפריל 1955, ואם הכריע בחיוב, יתן למבקש הזדמנות להצהיר הצהרתו לפי סעיף... לחוק האזרחות תשי"ב-1952, עד ליום ה-30 באפריל 1955, ושם כל מי שהיה לאזרח ישראלי כאמור יתווסף לרשימת הבוחרים".

ע. איכילוב:

אני מציע תוספת: "אם היה תושב ב-31.12.54.

החלטת: 1. לקבל את ההצעה לעשות רנויזיה של החלטת הוועדה הקודמת בסעיף 5.

2. לקבל את הצעת הנוסח של היועץ המשפטי בתיקון של חבר הכנסת איכילוב: "מי שהיה תושב ישראלי ביום 31 בדצמבר 1954 והגיש בקשה להתאזרחות לפי חוק האזרחות, תשי"ב-1952, והתקנות שהותקנו על פיו, עד ליום ה-1 במרץ 1955, יכריע סר הפנים בבקשתו לא יאוחר מיום ה-1 באפריל 1955, ואם הכריע בחיוב, יתן למבקש הזדמנות להצהיר הצהרתו לפי סעיף... לחוק האזרחות, תשי"ב-1952, עד ליום ה-30 באפריל 1955, ושם כל מי שהיה לאזרח ישראלי כאמור יתווסף לרשימת הבוחרים".

ר.ט.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
10.1.58
חוק הבחירות לכנסת.

הסתיוגות לב, אזניה.

הסתיוגות לד, בר-רב-האי לסעיף הדין בזכות הסוירה
הפאסיבית: פרט לגיל לא יהיה שום הבדל בין
זכות הבחירה האקטיבית לבין זכות הבחירה
הפאסיבית.

שא החוק ק.

היו"ר ס. מונט: חבר הכנסת בר-יהודה הציע כי במקרה שלא תוכנס
קתוספת להציע חבר הכנסת בר-רב-האי בענין
הקדסטר הקבוע, ייקרא החוק

י. ספירא: בין שתקבל ובין שתידחה ההצעה להכניס לחוק זה
את הצעת חבר הכנסת בר-רב-האי בענין הקדסטר
הקבוע, שם החוק צריך להיטאר כפי שהוא, מפני שיש בו סעיף הקובע כי הוא
יחול לא רק לגבי הבחירות לכנסת הסליטית אלא לגבי כל בחירות אחרות לכנסת.

הוחלט: לדחות את ההצעה לטנות את שם החוק.

סעיף 3.

ע. איכילוב: אני הייתי מציע התיקון בסעיף זה, מולם
הניסוח אינו מסקף את הכוונה שהיתה בטעת
קבלת התיקון.

א. ידין: צריך להוסיף את ה-31.12.54, כי זאת היתה
הכוונה.

ח. כהן: התיקון צריך להיות כזה: למחוק את המלים:
"ביום הערעורים על רטימות הבוחרים" ולכתוב
במקום זאת "ב-31.12.54".

י. ספירא: אני מציע לעטות רוויזיה של ההצעה בסעיף 3.

היו"ר ס. מונט: אינני יכול לקבל זאת.

הוחלט: לקבל את הצעת ע. איכילוב לכתוב במקום המלים "ביום
הערעורים על רטימות הבוחרים" - "ב-31.12.54".

הסתיוגות לטר הפנים: להטאיר את סעיף 3 בנוסח
שהוצע על-ידי המססלה.

סעיף 1.

הוחלט: לקבל את הסעיף ללא שינוי.

סעיף 7.

הוחלט: במקרה של חג יתקיימו הבחירות ביום
השלישי הסמוך שלאחריו.

סעיף 10.

ד. בר-רב-המי: אינני שולל את ההכרח שליד היו"ר יהיו סגנים.
אבל אני מציע שיהיו שניים במקום ששה. או תהיה
זאת עזרה ליו"ר הוועדה. אם יש ששה סגנים, האחד מפריע לשני.

היו"ר ט. מרגל: יתכן מצריך לצמצם במקצת. אבל אינני מקבל
את הגישה הקיצונית. הייתי מציע שיהיו לפחות
ארבעה, יחד עם היו"ר.

ח. כהן: אני מציע שהסגן יהיה גם הוא שופט, שיתמנה על-
ידי בית-המשפט העליון. כשהיו"ר מולה, ימלא
סגנו את מקומו.

ז. ורהפטיג: אינני רואה חשיבות גדולה אם יהיו ששה או
ארבעה סגנים, ובשלב זה, לפני גמר הדיון בחוק,
לא טוב להאליט על כך.

י. ספירא: אני בעד ביטול האינסטיטוציה של סגני יו"ר,
ובעד והצעה שיהיה ליו"ר סגן שיהיה גם הוא שופט.
אך אם רוב הוועדה יהיה בעד שמירת האינסטיטוציה של סגני-יו"ר, תהיה
בעד צימצום במספר.

י. בדר: המוסד של סגני-יו"ר היה מוסד טוב. הוא היה
ברעין של יועצים לשופט שהיה יו"ר הוועדה
אך אני מסכים שעצם תפקיד הסגן היה פחות מעשי.

לשאלה אם יהיו ארבעה או ששה סגנים, זה ענין
פוליטי יותר מאשר מעשי, ויש לזה משמעות ברורה מאוד לאור הרכב הכנסת.

בנוגע להצעה שלא יהיו סגנים ויטובה ממלא-מקום,
אם רוצים ללכת בדרך זו, הרי
באופן קבוע בישיבות, כי העניינים נובעים אחד מן השני. וברור שהוא יצטרך
גם כן להיות מבית-הדין העליון. זאת אומרת, לקחת שני שופטים מבית-המשפט
העליון.

אני נגד מינוי ממלא-מקום ליו"ר. זה ענינו של
יו"ר הוועדה, וכסירה אורך בכך, ימנה מפעם לפעם את אחד מסגניו בתור
ממלא-מקום לזמן טובבל.

י. ספירא: אין לזה כל יסוד חוקי.

י. בדר: יש לזה יסוד חוקי, והוא נובע מזה לה "סגן" שבכל
זאת יש לה איזה שהוא תוכן. אפשר גם להכביש לחוק
סעיף הקובע כי יו"ר הוועדה ראשי לעביר זמנית את סמכויותיו או חלק מהן
לסגנו. אני חושב שאין בכך צורך.

ג. ידין:

שאלת הסגנים ליו"ר מתעוררת לא רק בוועדה המרכזית אלא גם בוועדות המיזוריות והן ועדות הקלפי. כנראה שההבדל בין סמלא-סקום וסגן לא בא לביטוי, מפני שהדברים הסתדרו מעצמם. גם רוצים להחליף את הסגנים במסלמי סקום, צריך לדאוג לטידור נוטה בוועדות המיזוריות ובוועדות הקלפי, לכן אני חושב שמוטב להשאיר את הצורה הזאת, חוץ מאשר המספר, שעליו אפשר לדון.

ח. רובין:

הצעה זו היא נושא חדש. בחוק הנדון אין שום טעיף הדן בסגנים. הענין גם אינו אינדיבידואלי וצדק חבר הכנסת ורהפטיג באוסרו שאין לעורר דבר כזה בסוף הדיון בחוק. גם חברי הוועדה יעמדו על כך, מציע עוד שורה של תיקונים דומים, ותחליט על כך ועדת הכנסת.

י. ספירא:

האם חבר הכנסת רובין יתנגד גם להצעה לבטל בכלל את המוסד של סגנים, ולקבוע כי בית-המשפט העליון יטנה גם סמלא סקום? נדמה לי שאז התנגדותו אינה קיימת טכניקה פוליטית.

ח. רובין:

אינני יכול לתת על כך תשובה בלי התעצות בטיעתי. אבל הייתי מציע לכם לזאת על החידוש הזה בשלב זה, או שהממשלה תציע הצעה חדשה בענין זה.

ד. בר-רב-האי:

הנושא אינו חדש, מפני שהחוק דן בסעיף 11, ואפשר להציע כל תיקון לסעיף 11.

ח. רובין:

הנושא החדש אינו נקבע לפי מספרי הסעיפים אלא לפי התוכן.

י. ספירא:

ברצוני להעיר כי לציבור המספטינים ישנה תרעומת גדולה על הענין הזה של נושא חדש. הם טוענים שבקריאה שניה של החוק סופיעים דברים שהם כביכול אינם נושא חדש, אבל שלא היו כלל בהצעת החוק ולא עברו כלל קריאה ראשונה.

אני מניח כי אינה יכולה להיות התנגדות לביטול בכלל של הסגנות ליו"ר ועדת הבחירות. פניה לוועדת הכנסת בענין זה תעכב את החוק. הייתי מציע לדחות את הדבר לישיבת הערב, ולאפשר לחברי הוועדה להתייעץ בינתיים.

ח. רובין:

לא אוכל לעשות זאת עד לישיבת הערב.

הוחלט: לדחות את הסיכום בשאלת הסגנות ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית לישיבה בערב, ובמקרה שעד אז לא יספיקו החברים להתייעץ בסיעותיהם - עד יום ג', בו תתקיים ישיבה מיוחדת לשם כך בטעה 18.00.

טעיף 8

ט. צילון:

אני מבקש לפחוק את סעיף-קטן (ו). לפי זה יצא כי ועדת הבחירות תצטרך לפרסם את המודעות של כל סקום בכל הארץ, כלומר, את הרשימות של חיפה - גם בתל-אביב וכו'. אני חושב שהסעיף לגמרי מיותר.

הינו"ר מ. גונא:

לא נאמר כי היא תצטרך לפרסם את כל הרשימות בכל המקומות.

הוחלט: לדחות את ההצעה לחוק את סעיף-קטן (ו).

סעיף 15.

ח. רובין: לא יתכן ששמות הטיעות ייקבעו על-ידי ועדת הכנסת. השם צריך להיקבע על-ידי קבוצת חברי כנסת עצמה לצורך הבחירות. צריך גם להגדיר מה זאת טיעה. אני מציע שכל הרבעה חברי כנסת יוכלו לשלוח בציג, והם יכולים להיות מפילו טיעות שונות. במקום "טיעה" צריך לכתוב "קבוצת חברי כנסת".

צריכה להיות גם דרגה של ערעור על השמות, כדי לפנוע מפטרות של סיפוס לרעה.

ז. ורהפטיג: בענין הגדרת טיעה, התיקון צריך להיות בסעיף 9.

א. י. שפירא: אני מציע לצרף תוספת לחוק שבה תהיה רשימת הטיעות בכנסת היוצאת.

ע. איכילוב: התוספת אינה פותרת את הבעיה שעורך חבר הכנסת רובין. במקום הטלה "תיקבע" צריך לכתוב "תירשם" או "תמוסר".

י. ברר: טוב שרשימת הטיעות תהיה בתוספת לחוק מאשר יתקיים על כך דיון שבו אחרי שהחוק יתקבל בכנסת.

א. ירין: אם תקבל ההצעה לצרף לחוק בתוספת את רשימת הטיעות, מצטרך הוועדה הזאת להכין את התוספת, כמו שהיא פכינה את החוק כולו. מבחינה טכנית אין סביעה שהתוספת תתייחס רק לכנסת השלישית. בינתיים החליטה הוועדה כי לגבי סעיף 15א. אפשר יהיה לשנות את הדברים הטלה גם אם יחולו שינויים אחרי קבלת החוק. לכן, מפילו אם הוועדה תקבל את ההצעה לצרף לחוק את רשימת הטיעות, צריך לסטור על המפטרות של שינויים וצריך לקבוע במיזה מופן ייעשו שינויים.

ח. כהן: זה אוסר שועדת הכנסת תהיה רשאית לשנות את התוספת.

ח. רובין: אני מתנגד לתוספת. עלינו לצאת מהנחה שאין לשנות את החוק מפעה לפעם.

אני חושב שיש צורך לפרסם את הרשימה. מבחינה עניינית צדק סר ידין באוסרו כי יכולים לחול שינויים. אך אין זה מתקבל על דעתי כי במקרה זה תחליט ועדת הכנסת לשנות את התוספת.

ח. כהן: יש תקדימים לדבר כזה.

ח. רובין: יש דבר דומה בחוק הגנת הדייר, לפיו רשאית הממשלה לשנות את התוספת. אבל אין זה טוב.

ברור שצריך להיות מוסד שחליט במקרה שיטנם שינויים, וברור שזאת צריכה להיות ועדת הכנסת. אבל אני מציע להוסיף כי עוד לפני קבלת החוק הזה תסיין ועדת הכנסת את הבעיות תחליט על כך החלטה שמיכנס לתקפה אחרי קבלת החוק ופירוטו ברשומות. וההחלטה עצמה תפורסם בילקוט הפירוטונים.

י. שפירא: הענין הזה בוגע לא רק לסיעה מסויימת אלא לכלל הבחורים ולועדת הבחירות המרכזית, וכדין להחליט עליו. המצב הוא שבנוגע לשתי סיעות שהודיעו כי הן שתי סיעות, היתה בקשה להכיר בהן כגוש, ולא נתקבלה בענין זה כל האלטה. המסדרון סטטוט קוד, מפני שבנוגע למצאית ערב בחירות. אבל אם מרכיבים ועדת בחירות מרכזית ומרכיבים רשימות מועמדים, הדבריה האלה צריכים להיות ברורים. אין שבנוגע יכולים להכתיב למישהו מה לעשות. אבל שבנוגע יכולים לתבוע בתור באי-כוח הכנסת, שהדבר יהיה ברור. אם הדרישה היא כי יאסר שבתוספת יהיה כתוב שישנן שתי סיעות שהן גוש, יהיה עלינו להחליט אם שבנוגע מסכימים לכתוב דבר כזה בתוספת.

אני בעד זה שתהיה תוספת לחוק שתכלול את רשימת הסיעות בכנסת הזאת. הבירור יהיה כגון הוכיח כי דבר זה הכרחי.

עלינו לקבוע כי מספר ימים לפני הבחירות תהיה ועדת הכנסת רשאית להכניס תיקונים ברשימה זאת ולפרט זאת ברשומות, מכיון שעל אף יכולים להתרחש שינויים בכנסת.

הוחלט: 1. לקבל את ההצעה האומרת להוסיף לחוק תוספת שתהיה בה רשימת הסיעות בכנסת הזאת, ולאחר זאת, אם יהיו שינויים, הם יוכנסו עד יום הגשת רשימות המועמדים על-ידי ועדת הכנסת בהתאם לסעיף 15א. (ג).

2. לדחות את הצעת ח. רובין האומרת כי החלטת ועדת הכנסת בענין זה תפורט.

י. שפירא: אני מציע להשאיר את הנוסח כפי שהוא: "ייקבעו על-ידי ועדת הכנסת".

ע. איכילוב: אני מציע: "יאוסרו על-ידי ועדת הכנסת".

הוחלט: לקבל את הצעת ע. איכילוב לכתוב במקום "ייקבעו על-ידי ועדת הכנסת" - "יאוסרו על-ידי ועדת הכנסת".

סעיף 27 (תיקון סעיף 38).

י. שפירא: אני מציע שבמקום "1% יהיה 2%".

י. בדר: אני מציע: "1%".

ח. רובין: אני מציע לחוק את התיקון, כלומר, להשאיר 1%.

הסתייגות לי. בדר

הוחלט: 2. לדחות את הצעת ח. רובין לא להכניס תיקון, כלומר, להשאיר 1%.

הסתייגות לא. רובין. י. בדר.

5. לקבל את הצעת י. שפירא לכתוב במקום 1% - 2%.

דובר בזמנו על הכנסת סעיף שימסר קוטפילציה של החוק.

היו"ר ט. מונא:

סעיף 16 של פקודת סדרי השלון והטעט, בסעיף-קטן האחרון שבו, ממסר לשר המשפטים לעשות זאת, ללא

א. ידין:

צורך במיסור.

ברצוני להודיע לחברי הוועדה כי קיבלתי את הסכמת יו"ר הכנסת לקיים הערב ישיבת הוועדה בשעה 20.00, ולפיכך בקיים היום ישיבה נוטפת.

היו"ר ט. מונא:

ברצוני להודיע כי בישיבת הערב מעלה שני ענינים: לפי סעיף 19, מי שיש לו זכות לערער לבית-המשפט על

י. שפירא:

הסמכת שמו, ברור שזה הלך על אדם ששמו הוטט מן הרשימה העיקרית. בנוגע למי שביקש ממשרד הפנים תיקון ולא בא על סיפוקו, אנניע כי בלי כל קטר עם זה שהוטט פנה או לא פנה למשרד הפנים, יוכל אדם לערער על כך לבית-המשפט.

הדבר השני: בסעיף 18 עוררתי את השאלה מה יהיה הדין במקרה שפיטחו יגיש בקשה להחליף כתובת של פיסהו אחר. נאמר לי שאי-מפטר לעשות זאת בלי הסכמתו. בינתיים נתברר לי שמפיקה חתימה, וחתימה מפטר לזי"ף. בקטר לזה יש לי הצעה, ונני אבקש להבטיח שלא תהיה אפשרות לעשות את הדבר בלי הסכמת האיש שאת כתובתו מבקשים לשנות.

בישיבת הערב גרון גם על הצעת חבר הכנסת בר-רב-האי בנוגע לקדסטר הקבוע.

היו"ר ט. מונא:

הישיבה ננעלה בשעה 13.30.